

Skipulagsstofnun
Rut Kristinsdóttir
Laugavegi 166
150 Reykjavík

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 29. júní 2010
Tilvísun: UST20100400140/mik

Háspennulínur frá Kröflu og Þeistareykjum að Bakka við Húsavík og jarðstrengur frá Bjarnarflagi að Kröflu.

Við er til erindis Skipulagsstofnunar frá 27. apríl sl. þar sem óskað er eftir umsögn Umhverfisstofnunar um mat á umhverfisáhrifum vegna lagningu háspennulína frá virkjunum í Kröflu og Þeistareykjum að Bakka við Húsavík.

Áformað er að leggja háspennulínur frá Kröflu og Þeistareykjum að Bakka við Húsavík. Valkostur 1 gerir ráð fyrir tengivirki á Hólasandi þar sem línur er skipt í Hólasandslínu 1 og Hólasandslínu 2. Hólasandslína 1 liggur vestan Lambafjalla að Bakka en lína 2 liggur að Þeistareykjum þar sem við tekur Þeistareykjalína 1 og sameinast línustæði Hólasandslínu 1 13 km áður að línurnar ná Bakka.

Valkostur 2 gerir ráð fyrir samsíða línur alla leið sem liggja eins og Hólasandslína 2 og Þeistareykjalína 1.

Enn fremur er fyrirhugað að leggja jarðstreng frá fyrirhugaðri virkjun í Bjarnarflagi að Kröflu

Umhverfisstofnun gerir eftirfarandi athugasemdir frummatsskýrsluna.

Almennt

Umhverfisstofnun telur að fullyrðingin um að lagning háspennulínu sé ekki háð því að vegur verði byggður frá Bæjarfjalli að Kísilveg standist ekki því lagning slóða á svæðinu gengur út frá því að sá vegur sé til staðar. Stofnunin telur að vegurinn sé hluti af framkvæmdinni óháð því hver veghaldari er, því nauðsynlegt er að hafa aðkomuveg að línustæðum Hólasandslínu 2 og Þeistareykjalínu 1.

Stofnun bendir á að í skýrslunni er ekki gerð grein fyrir skilgreiningum bak við vægi umhverfisþátta (bls. 88) og ekki kemur fram hvort og þá hvaða frávik eru frá leiðbeiningum Skipulagsstofnunar um mat á vægi þeirra.

Umhverfisstofnun telur að hlutfall þess flatarmáls landsheildar eða jarðmyndunar sem skerðist við efnistöku, lagningu vegar og slóða og byggingu mastra sé alls ekki einhlítur mælikvarði á umfang umhverfisáhrifa, heldur verði að meta hvernig viðkomandi inngríp hefur áhrif á ákveðna landlagsheild og jarðmyndun. Lítið inngríp að flatarmáli getur haft mikil áhrif á heildarmynd umhverfis og jarðmyndunar.

Stofnun telur að taka verði tillit til hvort skerðing er í útjaðri jarðmyndarinnar, eða hvort hún brýtur niður heildarmynd viðkomandi svæðis.

Umhverfisstofnun tekur undir að valkostur 2 sé líklegur til að hafa meiri neikvæð umhverfisáhrif en valkostur 1 þar sem á fyrrnefndi þrengir enn meir að Þeistareykjasvæðinu en valkostur 1.

Efnispörf og efnistaka:

Í frummatsskýrslunni eru sýndar 27 námur/efnistökustaðir (mynd 2.11) en einungis er fjallað um 12 í skýrslunni. Ekki verður séð á umfjölluninni hvort efnistaka verður fyrst og fremst úr þessum tólf námum eða hvort allir 27 staðirnir eru undir. Umhverfisstofnun gerir sér grein fyrir að erfitt getur verið að setja fram nákvæma efnistökuáætlun svo snemma í ferlinu. Stofnun telur hins vegar eðlilegt að taka fram hvaða námur á að opna og síðan loka í tengslum við þessa framkvæmd, einnig hvaða opnum námum er stefnt að loka þegar framkvæmdinni lýkur og úr hvaða námum takmarkist efnistaka við það lokun og frágang viðkomandi námu og má þar t.d. benda á námu ÞRN-2. Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt 48. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd skal liggja fyrir áætlun námurétthafa um væntanlega efnistöku áður en leyfi er veitt til náms jarðefna. Þar skal tilgreint m.a. gerð efnis og magn sem tekið er, vinnslutíma og frágangur á efnistökusvæði. Umhverfisstofnun hefur eftirlit með efnistöku á landi.

Í skýrslunni kemur fram að efnispörf fyrir slóðir og plön séu um 250.000m³. Sú tala innifelur ekki efnispörf vegna vegalagningar frá Bæjarfjalli að Kísilvegi (kaflí 3). Umhverfisstofnun telur að sú vegalagning sé hluti af framkvæmdinni. Umhverfisstofnun telur að fullyrðingin um að lagning háspennulínu sé ekki háð því að þessi vegur verði byggður standist ekki því ekki er lögð fram önnur tilhögun varðandi lagning slóða á þessu svæði. Stofnun telur að ef svo væri þá hefði þurft að gera grein fyrir byggingu aðkomuvegar að línustæðum fyrir Hólasandslínu 2 og Þeistareykjalínu 1 og slóðagerð samræmi við það. Samkvæmt þessu er heildar efnispörf framkvæmdarinnar allt að 610.000 m³ og þar af rúm 80.000 úr skeringum (leið A).

Umhverfisstofnun telur að ekki sé hægt að gera ráð fyrir að slóðir í Leirhnjúkshrauni verði minni um sig vegna þess að notuð eru minni tæki við línulögn en rannsóknarborun (kaflí 2.6 bls. 40). Engin víska er fyrir því að sá verktaki sem verkið fær hafi til umráða minni tæki. Í ljósi þessa telur stofnunin rétt að gera ráð fyrir a.m.k. sama umfangi og núverandi slóð hefur og að framkvæmdin muni hafi talsverð neikvæð og óafturkræf áhrif á Leirhnjúkshraunið.

Landslag og ásýnd

Umhverfisstofnun telur að gildi landslagsheildarinnar Hlíðarfjall sé meira en skýrslan gerir ráð fyrir (mynd 7.2 og tafla 7.1) einkum í ljósi þess að það er hluti af ósnortnu víðerni. Enn fremur telur stofnunin að það sé ekki einvörðungu landslagsheildin Þeistareykir sem verður fyrir verulega neikvæðum áhrifum það gildi einnig um landslagheildirnar Leirhnjúkshraun og Hlíðarfjall.

Gróður.

Í úttekt Náttúrfræðistofnunar Íslands kemur fram að nyrst, um það bil 2 km frá Bakka, séu tvö umtalsverð votlendi sem séu þau einu sem fundust á línuleiðinni. Umhverfisstofnun tekur undir álit Náttúrfræðistofnunar Íslands um að þar sem lítið er um votlendi á þessu svæði sé ríkari ástæða en ella að raska þeim ekki.

Innan orkuvinnslusvæðisins vestan við Þeistareyki og á fyrirhugaðri leið Hólasandslínu 2 er hverasvæði sem nefnist Hitur. Þetta svæði hefur að mati Náttúrfræðistofnunar Íslands mjög hátt verndargildi, en það er óvenju stórt samfelld og lítt raskað hverasvæði með fjölda leirhvera. Rétt norðan við Hitur innan áhrifasvæðis línunnar er einn af fundarstöðum naðurtungu sem er á válista.

Umhverfisstofnun tekur undir þá skoðun að hverasvæðið við Hitur hafi hátt verndargildi og því eigi að forðast alla röskun á því svæði og þar af leiðandi reisa möstur utan þess. Umhverfisstofnun tekur undir nauðsyn þeirrar mótvægisáðgerðar að möstur verði ekki reist þar sem hveraleir er fyrir, en einnig verði að tryggja að umferð um svæðið raski því ekki. Enn fremur tekur stofnunin undir mikilvægi þess að fengnir verði sérfræðingar til að merkja þá staðir þar sem jurtir á válista vaxa og séð verði til þess að þau svæði raskist ekki við framkvæmdina.

Fuglar.

Framkvæmdirnar munu hafa í för með sér missi á varplendum en um algengar mófuglategundir er að ræða og varþéttleiki yfirleitt ekki hár. Umhverfisstofnun tekur undir álit Náttúrstofu Norðausturlands að áhrif á varplendur mófugla muni ekki verða teljandi.

Á Þeistareykjasvæðinu eru þekkt bæði hrafn- og fálkaóðul. og er hætta á truflun bæði vegna framkvæmdar og umferðar. Reynslan hefur sýnt að þrátt fyrir að háspennulínur liggi sums staðar nærri varpstöðum fálka virðist það ekki hafa áhrif á búsetu þeirra á viðkomandi varpstöðum. Verði framkvæmdir ekki nærri hreiðrum á varptíma, ættu áhrif á fálkavarp að vera óveruleg. Umhverfisstofnun telur mjög mikilvægt að slíku verklagi verði fylgt við framkvæmdina .

Ferðapjónusta og útivist.

Umhverfisstofnunin tekur undir það sjónarmið að framkvæmdin muni hafa talsverð neikvæð áhrif á *náttúruferðamennsku*. Stofnunin bendir á að þó að aðgengi að svæðum opnist þá er það á forsendum framkvæmdarinnar og uppbyggingar á svæðinu og því þyrfti að vega saman aukið aðgengi og hvort ferðamenn eru að sækast eftir að komast í manngert eða náttúrlegt umhverfi. Þar sem flestir ferðamenn sem um viðkomandi svæði fara aðhyllast *náttúruferðamennsku* telur stofnunin að heildaráhrifin verði talsvert neikvæð fyrir ferðamennsku.

Jarðstrengur frá Bjarnarflagi að Kröflu.

Lagning jarðstrengs samkvæmt kosti E2 mun hafa veruleg staðbundin áhrif á gróður, en ekki á friðaðar plöntur eða plöntur á válista. Umhverfisstofnun telur að með þeim mótvægisáðgerðum sem lagðar eru til muni heildar umhverfisáhrif vegna lagningu jarðstrengs verða innan ásættanlegra marka

Niðurstaða.

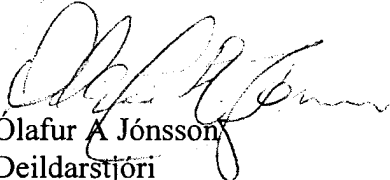
Umhverfisstofnun telur að lagning háspennulína frá Kröflu um Hólasand og Þeistareyki valdi talsvert neikvæðu og óafturkræfu raski á Leirhnjúkshrauni og einnig talsvert neikvæð sjónræn áhrif á Þeistareyki og Hlíðarfjall.

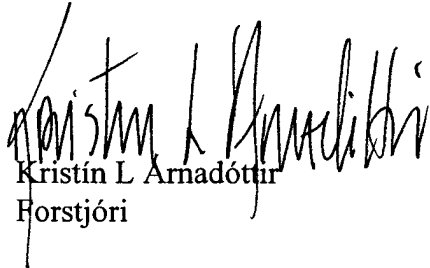
Stofnunin telur mikilvægt að hverasvæðinu Hitur verði ekki raskað og að vaxtarstaðir plantan á válista verði merktir svo hægt sé að komast hjá raski á búsvæði þeirra. Verði framkvæmdir ekki nærri hreiðrum fálka á varptíma, telur stofnunin að áhrif á fálkavarp ættu að vera óveruleg.

Umhverfisstofnun telur eðlilegt að fram komi hvaða námur á að opna og síðan í tengslum við þessa framkvæmd, einnig hvaða opnum námum er stefnt að loka þegar framkvæmdinni líkur og úr hvaða námum takmarkist efnistaka við frágang viðkomandi námu.

Með vísan til framangreinds telur Umhverfisstofnun að lagning háspennulína frá virkjunum í Kröflu og Þeistareykjum að Bakka við Húsavík muni ekki hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Virðingarfyllt

Ólafur A. Jónsson
Deildarstjóri

Kristín L. Arnadóttir
Forstjóri